

Työväen Arkiston säilytyspoliittinen ohjelma

Työväen Arkisto on perustettu kansainvälisen mallin mukaisesti poliittisen ja ammatillisen työväenliikkeen sekä ns. työväenkysymyksen keskusarkistoksi Suomeen vuonna 1909. Se on maamme vanhin kansanliikearkisto. Työväen Arkiston taustayhteisönä toimii Työväen Arkiston Säätiö. Työväen Arkisto on saanut lakisäateistä valtionapua vuodesta 1975 alkaen. Laissa yksityisluontoisten arkistojen valtionavusta määritellään ne kriteerit, joiden puitteissa arkiston on toimittava. Valvovana viranomaisena toimii Kansallisarkisto.

Toiminta-alue

Työväen Arkiston toiminta-alueena on koko maa. Arkisto kerää yleisesti ottaen aineistoa seuraavilta aihealueilta: työväestö, työväenkulttuuri, työväenperinne, työväenliike, työ, työelämä, työn ulkopuolinen aika eli vapaa-aika, arkielämä, ympäristö ja teollisuusperinne. Erityisesti Työväen Arkisto keskittyy sosialidemokraattisen työväenliikkeen ja sen ympärillä olevien järjestöjen ja henkilöiden sekä ammattiyhdistysliikkeen aineiston keruuseen. Viime vuosina Työväen Arkisto on kansainvälisen kehityksen mukaisesti laajentanut toiminta-alueitaan sosiaali- ja yhteiskuntahistorian alueille ottamalla talteen esim. kuluttajaliikkeen ja seksuaalisten vähemmistöjen arkistoja. Yhteiskunnassa on runsaasti sellaisten järjestöjen aineistoja, joista mikään olemassa oleva arkisto ei kannu vastuuta, mutta joita varten on tarpeetonta perustaa omaa arkistoa.

Suhde muihin laitoksiin

Työväen Arkisto keräsi aina 1980-luvulle asti kansainvälisen mallin mukaisesti kirjoja, lehtiä ja erilaisia painotuotteita sekä esineistöä. Työväen Arkisto keskittyy nykyään vain arkistotoimintaan. Työväenliikkeen kirjasto huolehtii kirjastotoiminnasta ja Työväen keskusmuseo museotoiminnasta. Työväen Arkistoon tulevat kirjat ja lehdet toimitetaan kirjastoon ja arkistoon tulevat esineet museoon. Toisaalta kirjastoon ja museoon luovutetut arkistot toimitetaan vuorostaan arkistoon. Työväen Arkiston yhteydessä toimii Työväen muistitietotoimikunta, joka kerää aiheeseen liittyvää muistitietoa, muistelmia ja elämäkertoja. Toimikunta myös haastattelee työväenliikkeen veteraaneja.

Työväen Arkisto pyrkii ohjaamaan muihin arkistoihin sellaiset arkistoluovutukset, jotka eivät kuulu Työväen Arkiston toiminta-alueeseen. Joissakin poikkeustapauksissa arkisto voi ottaa luovuttajan nimenomaisesta vaatimuksesta vastaan jonkin toisen arkiston toimialueeseen kuuluvan arkiston, koska arkiston luovuttaja/omistaja viime kädessä määrää arkiston sijoituspaikan. Erityisesti pyritään siihen, että saman arkistonmuodostajan arkistoa ei hajautuisi useampaan arkistoon.

Luovutusehdot

1. Työväen Arkisto pyrkii siihen, että luovutettu aineisto siirtyy arkiston omaisuudeksi. Joissakin tapauksissa vastaanotetaan aineistoa vain arkistossa säilytettäväksi.
2. Työväen Arkistoon tulevat arkistot ovat yleensä järjestämättä, mutta luovuttajan kanssa pyritään sopimaan siirto- ja järjestämiskustannuksista.
3. Työväen Arkistolla on oikeus seuloa ja hävittää aineistosta tarpeettomiksi katsomansa asiakirjat.
4. Luovutetun aineiston käytöstä ja mahdollisista rajoituksista sovitaan luovutuksen yhteydessä tai sen jälkeen kun aineisto on järjestetty. Järjestämätöntä aineistoa ei anneta tutkijoiden käyttöön.

Työväen Arkiston tavoitteena on saada oman toiminta-alueensa arkistoaineisto mahdollisimman hyvin talteen. Voimavarojen puutteessa varsinaiseen aktiiviseen keruutoimintaan ei ole ollut mahdollisuutta, koska aineistoa kertyy riittävästi muutenkin. Kaikkea aineistoa ei ole mahdollista eikä mielekästä kerätä. Olennaista on saada riittävän monipuolisesti aineistoa talteen, jotta tutkimuksen haasteisiin voidaan vastata. Jos jollakin paikkakunnalla kotiseutu-intressi on erittäin voimakas, niin Työväen Arkisto ei lähde aineistosta kilpailemaan paikallisen säilytystahon kanssa.

